

PIETRI

(Iš estų gyvenimo)

(Tešinsys)

Tada Oinas pamėgino jam žalkti, kad darbas — tai darbas, ir vežėsi jį į lauką, mišką arba pelkę.

Ir Oinienė turėjo dabar skalbti dar daugiau sukietėjusių nuo prakaito marškinių.

Oino viltys atgijo. Pietri ėmė kalbėti protingiau, o dirbdamas rodė velniškos jėgos ir išvermės.

Bet kartą jis griuvo ir apsiptuotojės ėmė spardyti.

Oino viltys taip pat griuvo. Jis ėmė mušti Pietri be jokio pasigailėjimo, be jokios priežasties; jis mušė jį dieną, mušė naktį, mušė šokiadieniais, mušė šventadieniais. Jis keršijo vaikui už savo sugriautas viltis.

O kai liūdnoji Oinienė pagimdė tikrąjį sūnų, tai Pietri neteko žmogaus ir šeimos nario vardo, jis iš viso lyg dingė iš pasaulio. Jis tik dirbo, valgė ir grūdavo ten, kur jį mesdavo į žemę dvi nematomos rankos. Jis mėslungiškai raitydavosi arime, rydamas šaltoje vagoje moli, raitydavosi tarp margų gėlių ir vešlios apsemtiamų pievų žolės, raitydavosi pelkėse, slėpdamas karštą veidą vēsiose drėgnose samnose. Laimingas Oinas jau nepykė ir mušė jį tik iš papratimo — tingiai ir nenoriai.

Bet kartą Pietri atsikirto ir užsimojė smogti Oinui. Oino raumenys įsitampė, jis nustebęs pažūrėjo į Pietri ir žiuriai primušė jį: Pietri neteko sąmonės.

Užgesusiose Pietri akyse Oinas pamatė savo mirtį ir, virpėdamas iš baimės, mėgino nuvyti tą mirtį. Jis žinojo, kiek jėgos slėpėjo Pietri rankose. Jis bijojo net įsivaizduoti, kas įvyktų, jei tos baisios rankos staiga sumtų jo gerkle... Nel! Jį reikia mušti ir mušti, kad jis neįsivaizduotų, jog turi teisės nenubaustas grasinti jam, Oinui... Ir kur gi gimė šitoks žvėris? Būtų gera, jei jam tektų atlikti karinę prievoelę... Bet jis netinka karo tarnybai...

Pietri gyveno ir dirbo, kaip arklys, o Oino slapta baimė stiprėjo.

Bet Pietri nežinojo, kad Oinas bijo jo, ir — lyg ieškodamas atsakymo — žiūrėjo į liepsną. Bet liepsna sugebėjo tik silpnai apšviesti juodas sienas ir atspindėti Pietri ašarose. Tiesa, liepsna padėjo jam kaip atsiminti. Pietri atsiminė, kaip pernai rudenį jis po priepuolio atsidūrė prie svetimo kluono. Jis, žinoma, negalėjo atsiminti, kaip jis ten atsidūrė. Tai buvo Otti Karjamaa kluonas. Dviejų žingsnių atstumu nuo Pietri stovėjo berniukas ir žiūrėjo į jį.

— Aš... aš nežinau... — pasakė Pietri. — Aš staiga susirgau... Aš nežinau, kur mūsų

arklys...

— Nesirūpink,—atsakė berniukas. — Arklys pareis. O tu pasilsėk, tavo kojos virpa.

Pietri atsisėdo ant storo rasto ir sumišęs mirksėjo baltomis blakstienomis. Berniukas tylėjo.

Tasai berniukas buvo labai keistas. Niekas nežinojo, iš kur jis užklydo pas brolius Karjamaa. Jo tarmė taip pat šiek tiek skyrėsi nuo vietinių tarmės. Gal dėl to jis taip mažai kalbėjo. Bet šiandien jis buvo gana šnekus.

— Kas čia? Kraujas? — paklausė berniukas, rodydamas į žaislą virš Pietri kairės ausios.

— Kraujas, — patvirtino Pietri. — Čia irgi, ir čia... Tėvas... —

— Aš žinau, — pasakė berniukas, — tavo gyvenimas sunkus.

Juodu kiek patylėjo.

— Sunkesnis, negu berno,— pasakė berniukas. — Bernas spiaus į viską ir eis savo keliais.

— Žinoma, — pritarė Pietri. — O tu sudaryk su tėvu sutartį ir dirbk, kaip samdinyš.

— Ne, jis nesutiks ir išvis mane.

— Blogi reikalai, — tarė berniukas.

Juodu vėl nutilo.

— O aš, — pasakė Pietri, — aš visai vienišas... Neturiu nė vieno draugo... — Pietri akyse vėl sublizgėjo ašaros.

— Tau nieko nereikia, — griežtai atkirto berniukas. — Tu tik pats gali sau padėti, niekas kitas. Tu tris kartus stipresnis už savo tėvą. Neleisk mušti savęs.

Berniukas nuėjo į kluoną.

Pietri gerai įsidėmėjo patarimą. Ir kas įvyko? Pietri atsargiai pačiupinėjo savo sumuštą galvą. Ne, patarimas netikęs. Piktas senis gali net užmušti.

Pietri nusišluostė ašaras ir kraują ir atsistojo. Jis nuėmė nuo katilo medinį dangtį ir ėmė maišyti mediniu samčiu bulves ir kopūstus.

Zemos durys girgžtelėjo, ir į virtuvę įėjo Salmi Uaitaitė.

— Gal matei mūsų versiuoką? Ieškau jau visą valandą ir nerandu.

— Ne, nemačiau, — atsakė Pietri.

— Vienas vargas! — pasakė Salmi. — Nežinau, kur dar ieškoti. O aš sušalau ir permirskau.

Ji priėjo prie krosnies ir ėmė šildyti storas basas kojas. Didelis puodas kunkuliavo, o Pietri tylėdamas suko samtį, retkarčiais žvilgtėdamas į basas Salmi kojas, paraudusias nuo šilimos.

Salmi turėjo dvidešimt penkerius, o jis dvidešimt dvejis metus...

Ji pritūpė ties ugnimi ir paklausė:

— Ar greit jau vesi, Pietri?

Jis sumišęs sumirksėjo baltomis blakstienomis ir atsakė mikčiodamas:

— Aš? Kas gi už manęs tekės?

— Kas tekės! — pamėgdžiodama sušuko Salmi. — Kuriai pasipirši, ta ir tekės.

Jis nusišypsojo sumišęs ir — nežinodamas, ką atsakyti — su įnirtingu ėmė maišyti viratą.

Ji turėjo dvidešimt penkerius, o jis dvidešimt dvejis metus... Ji buvo sveika, augalota merga, liemenė beveik plyšusi nuo jos krūčių.

O jis buvo neaukštas, kresnas ir tvirtas, nelyginant tasai ketinis katilas, kur virė jovalas kiaušiai.

Ji pasakė, kiek patylėjo:

— Įmesk į krosnį malkų, ugnis jau gesta.

Jis pasilenkė malkų ir iš netyčių palietė jos nuoga kelį. O

gal kelis palietė jį, kas žino? Salmi paglostė kelį ir pasakė:

— Kam tu taip skaudžiai stumdausi? — ir sudavė jam delnu per nugarą.

Jis sumišo ir šypstelėjęs čiuopo ją už nuogos kojos. Ir ranka ir koja buvo karštos nuo nuo ugnies.

Ji turėjo dvidešimt penkerius metus. Jai jau seniai reikėjo ištekti, bet ji kažkaip nespėjo, ji labai daug dirbo ir neturėjo laisvo laiko. O pats artimiausias kaimynas buvo mažas rėksnys Oinas.

Pajutusi karštos rankos palietimą ji kruptelėjo ir juokdamasi pačiuopo Pietri už pasiūšusių baltų plaukų.

Jis turėjo dvidešimt dvejis metus ir dar negalvojo apie vedybas. Ir kas eis už jo? O artimiausias kaimynas buvo nekaltus senas Uaitas.

(Bus daugiau)

SKAITYK IR KITAM PATARK SKAITYTI "NAUJIENAS"

Donald Petkus Anthony Petkus

A. PETKUS & SŪNUS

NAUJA KOPLYČIA

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street

(Maplewood gatvės kampas)

GRovehill 6-2345 TOWNhall 3-2108

Pilnas laidotuvių aptarnavimas, įskaitant karštą ir pasinaudojimą mūsų gražiom koplyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$900.00 ir daugiau. Karštą galima pasirinkti koplyčioje.

GRAZIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS

Mašinoms pastatyti aikštė.

Lietuviams teikiama šios rūšies patarnavimus 30 metų.

DOVANŲ

IMPORTUOTA TACA MEŠAI IR DARŽOVĖMS

13 1/2" x 18", patvariai sidabruota, atspari dėmėms, nereikalinga šveitimo. Išrodo, kaip tikra gryno sidabro, puius raštas.

Patraukli, patvari taca duodama dovanų atidariusiems nauja \$300 sąskaita arba pridėjusis \$300 prie jau turimos. Taip pat dovanų mažesnes to paties rašto ir kokybės tacias už mažesnių sumų sąskaitas.

4 1/2%

Dividendų dydis investavimo sąskaitoms

Patseiraukite apie mūsų vispusišką **NAMŲ FINANSAVIMO** patarnavimą!

Isteigta 1913 m. **COLUMBUS SAVINGS** padėjo tūkstantiams pasiekti savo tikslą gyvenimui!

COLUMBUS SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

2525 W. 47th St., Chicago LAfayette 3-4284

Naujienu Antroji Dalis

NR. 577

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XVII METAI

J. NARONĖ

JURGIS KRIKŠČIŪNAS - STUDENTAS

(Šis straipsnis apie Jurgį Krikščioną yra paimtas iš J. Audėno ruošiamos monografijos)

Toli nuėjusios jaunystės dienos! Jas prisiminti, reiškia nu-grimsti į tą nerūpestingą, miellą ir jauną gyvenimą, taip skirtingą, visiškai kitokį pasaulį... Tada buvome jauni ir drąsūs, dideli idealistai, degėme karšta meile savo tėvynei ir nesunku mums buvo dėl jos aukotis. Vargstas nuo materialų nepriteklių mūsų lietuviškas jaunimas, siekdamas aukštojo mokslo, parodė daug drąsos, rizikos ir su nieku nepalyginamo didelio ryžto.

Vieną 1914 metų rudens dieną atvyko į Petrapilį du draugai: suvalkietis — Jurgis Krikščionas ir žemaitis — Jackus Sondeckis. Lenkų studentų valgykloje (Zabalkanskių prospekt), kur sekmadieniais atkeliavau ir lietuvių studentų dauguma, su naujokais susipažinome.

Abudu tuojau įsirašė į Lietuvių Studentų Draugiją, kurioje tais laikais buvo per šimtą narių (studentų ir studentų). Tais pačiais metais, ar sekančiais 1915, jie abudu buvo išrinkti į Lietuvių Studentų Draugijos valdybą, kurioje stropiai ėjo pareigas keletą metų iš eilės. Jurgis studijavo gamtos mokslus. Pasižymėjo, kaip darbštus ir pareižingas Petrapilio Universiteto studentas.

Tuo metu Petrapilio Unte buvo du labai populiarūs Jurgiai: Elisonas ir Krikščionas. Kad jų nesumaišytume, senąjį studentą — Elisoną vadindavome Jurgiu, o naujoką — Krikščioną — Jurgučiu. Švelnaus, sugyvenamo būro vaikinaus, sugyvenamo būdo ir pritiko.

Jurgutis taip pat dalyvavo lietuvių studentų — agronomų kuopelėje, kurioje susirinkdavome virš dešimties lietuvių studentų agronomų ir gamtininkų: Elisonas ir Krikščionas, Dabkus, Degutis, Ladas Natkevičius, Lubinas, Janina Markevičiūtė (šias eilutes rašanči) ir dar keletas lietuvių (nebeat-simenu pavardžių). Susirinkę skaitydavome savo referatus, keldavome diskusijas, svajodavome apie tėvynę ir jos žemės ūkio pagerinimus, pagerintus Dadano avilius ir t. t. Kai kiti kuopelės nariai, neparušę savo referato, atsiprašydavo, arba šiaip atsikalbėdavo, Jurgutis, ką apsiėmęs, visuomet ištesėdavo. Jis buvo darbštus, kruopščiai išdirbdavo savo rašinį, ir parašydavo gerai, pa-

remdamas surinktais faktais, statistikos duomenimis. Lietuvių kalbą jis gerai mokėjo. Jo sakiniai buvo taisyklingi, gramatiški, o suvalkietiška tarna aiški ir graži. Jis rašydavo taip pat į "Aušrinę", leidžiamą tais laikais moksleivių laikrašty Petrapilyje.

Viename susirinkime buvo kažkaip paliestas tuomet buvęs didelėj madoj, moterų teisių klausimas. Moteris, atseit, pri-valėtų dirbti, kaip ir vyras visose mūsų gyvenimo srityse. Buvau nustebinta, kai Jurgutis užprotestavo.

— Še tau... — pagalvojau. Bet, jis įrodė, kad moteris būtų per daug apkrauta savo tiesioginėmis pareigomis šeimoje ir namuose, ir dar tarnaudama. Jis palaipsniui išvystė savo mintį ir ją užakcentavo, jog jis savo material neleistų taip dirbti ir laikyti tai nenormalumu. Tai kalbėjo gamtininkas, o jo rimtas, tikintis tonas blaškė ir mano sufražistines mintis. Širdies gilumoje ir aš pagalvojau, kad jis buvo logiškas, ir kad ateityje bus geras ir jautrus vyras savo žmonai.

Studentas Jurgis Krikščionas buvo nusistovėjęsių politinių pažiūrų ir principų. Ar jis dalyvavo savo Universiteto socialistinėje studentų grupėje — to nežinau. Bet tada veikusios lietuvių tarpe liaudininkų kuopelės jis buvo narys ir dirbo ten kartu su savo draugu Jacku Sondeckiu ir žinoma veikėja, J. Bortkevičiene.

Santykiuose su studentais J. K. buvo labai draugiškas, kuklus, rimtas, kitų neįžaidavo, neužgaudavo. Nedraugaudavo su studentais ar studentėmis, kurios buvo vėjavaikiškos; jis gerbdavo rimtas mergaites.

Tačiau, nevengdavo atsilankyti į studentiškus "vakarėlius", pasišokimus, Liet. Stud. Dr-jos ruošiamus koncertus ir t. t. Parengimai, ar šiaip studentų susirinkimai dažnai būdavo rusų žandarų sekami ir be leidimo jų negalima buvo ruošti. Tačiau, tokius privatiškų pobūdžio parengimus, kaip Kūčias, arba Velykas ruošdavome slapta vienos lietuviškos mokytojos bute ir mokykloje. Rizikavome, bet gausiai susirinkdavome — nereikėjo mums nei raginimų, nei pakvietimų. Klegėdavome visa mokykla nuo mūsų šūkavimų ir pasiškėtesėdavo. Jis buvo darbštus, kruopščiai išdirbdavo savo rašinį, ir parašydavo gerai, pa-

remdamas surinktais faktais, statistikos duomenimis. Lietuvių kalbą jis gerai mokėjo. Jo sakiniai buvo taisyklingi, gramatiški, o suvalkietiška tarna aiški ir graži. Jis rašydavo taip pat į "Aušrinę", leidžiamą tais laikais moksleivių laikrašty Petrapilyje.

(Tešinsys 3-me psl.)

Nepriklausomybės laikų ūkininkai prie grūdų supirkimo punkto

Dienu Skeveldros

1. Kaip galvojate, jei Dainų Sventės Komitetas, savo veiklos baigmei užsklėsti, išleistų plokštėlę? Nauda neabejotina. Prisiminti ir pasiguosti, ir pasididžiuoti! Būta chore. Būta kultūros ir podraug politinės emigracijos sargyboje.

2. Visas dainas, rodos, įrašė Amerikos Balsas ar ne? Be to, viena kuri tai Chicago, Ill., radijo stotis. Plokštėlė išsimokėtu, o gal dar liktų centas ir III Dainų Sventei?!

3. "Tėviškės Žiburiuos" užsimenama ar III Dainų Sventei netiktų Kanada, pvz. Toronto. Manding, ne. Kur gausime publikos? Chorai gali suvažiuoti ar suskristi, bet 8—10,000 žiu-rovių vienų viena Chicago sugeba sušaukti į būrį. Vis tik neveltui ji tariama kaip pasaulio lietuvių sostinė!

4. Išvakarėse, chorams berepetuojant, teko slampinėti po Amfiteatrą. Mėgstu generalines repeticijas. Iš seno. Iš Vilniaus dramos teatro. Nepraileisdavau jokios premjeros išvakarių. Anot Gide, tai dama, kuri grėžti, nors ir be pudro, ir be pruderijos.

5. Be kitų, persimetėme žodžiu kitu su inž. Rimkevičiumi. Dėl lietuviškojo skyrtaus tarpautinėje parodoje. Ir ans tarė didžiai teisingus žodžius: "... daug čyfu, maž indėnų!"

Bet ar buvo kada nors spūstis į talką nežymiams - negarsiams, tark — bevardžiams darbams? Kas kita garbė, dėl jos kažkas gali ir akis kaimynui iškrapstyti!

Banketo metu akis akin ir

žodis žodin teko susitikti spaudos žmonių — pažįstamų ir bičiulių. Juoba eilėje už "sunkiai dirbančiojo" normą stovėjo bič. Balys (Dundulis). Grupele turėjo stalą ties "viešuoju keliu" (iš bufeto ir šalimais Greifosios Pagalbos į salės plotus!). Titas, kuris Antanaičiu šaukiamas, Palukaitis (Jonas!) iš Clevelando, Vaidelys (tylus ir rimtas, visą amželį į jokius vardus nelinkęs), Baronas (kartais Aloyzas, kartais dr. S. Aliūnas), Ramojus (ir kas jo nepažįsta, ypač po "Lenktynių su šetonu"), giedrasis Juozas (taip, Pronskus) stabterėjo ir žadėjo grįžti, ir dar kas?! Nors galioja sena žurnalistinė patarlė, kad neminėk — nors ir pagiriotum! — savo draugų vardą, bet kur kiti iš didelio žvalaus būrio, andai į Hanau suskridusio! Ką likimas po vėlėna nušaukė, ramybė įjesiems! O kiti visi? Susieiti ar besusi-eisime. Gi bylų reikalų begalės.

Iš viso kultūrininkų (kalbu apie prieškarinę, ne trenties "laidą") matėsi permaža. Kur New York, Boston, Philadelphia, Washington, D. C. ir tt.?

Karščiai? Ar... perankstyvi karšinėiai?!

Bendra išvada: — Gallickitės, kurie nebuvote II Dainų Sventėje!

Ir dar pridurkas: — ...dar politinė emigracija gyva, jei įveikia tokio masto, kaip Dainų Sventė, žygįs!

Pridurkas žinotinas Lietuvos okupantams ir jų įvairiems laurynams, kurie paskutiniu metu vis veržlesni ir aikiplėškesni.

(Tešinsys 2 pusl.)

DIENU SKEVELDROS

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

6.

Kai (bič. Ant. Naruševičiaus nurodytu keliu, būtent — 94 —12, ismoge į Detroitą, Mich., ir jo mielos Ponios vėsiam sa- lonuke karšta kava atsigavę) važiuome Ambasadoriaus tiltu, diena buvo nuostabiai saulėta. Po tiltu ir už tilto abipus vandens, tolyje paūkavę dangoriaiziai, rodos, ranka pasiekiamų laivų vilkstinės ir — minčių mintys.

Ar galima stebėtis, kad eilinis JAV gyventojas nesupranta geležinės uždangos sąvokos? Greičiau, kad ne. Jis neturi su kuo palyginti. Juk Kanados — JAV siena pravažiuojama per (kone) minutę. Visi formalumai ir — so long!

Rask tu man kitą tokį kaimyninių valstybių tarpusavį pasitikėjimą. Lyg viena giminė. Viena šeima. Jau prieš keletą metų tėko gėrėtis "sienos laisve". Irgi buvo Liepos 4-toji.

Visą dieną kopinėję po New Hampshire — Vermont kalnus, pavakariau atsidūrėm Champlain ežerų pakrantėse. Pasukom keliu Nr 2. Tarp vandenių. Salų pakraščiais. Saulėleidis mus užklupo pačiame pasienyje. Tarp rasotų medžių. Šviežio šieno pradalgų čia pat šalimais plento. Pervaziavom muting plente Nr 9—B. Bet mes sieną pervažiuoti galėjom, kur norėjom. Kada norėjom. Giliai naktį viršom Montrelio švietė kryžius. Ramu. Saugu. Laisva.

Ir išaiškink laisvam JAV gyventojui, kad geležinė uždanga nėra fantazija. Ak, bet kokią fantaziją peržengia komunistinė diktatūra, kai ieško vis naujų būdų savo užgrobtai sienai sustiprinti. Nepasitikima ir paukščių, ir žvėrių. Užpinta. Užarta. Giriose ruožas prakirsta. Elektros srovė. Saugų punktai. Stebėjimo bokštai. Laukiniai vilkiniai šunės.

O čia mašina rieda Ambasadoriaus tiltu. Netrukus plentas 401. Suk, kur benori. Tai demokratinių — laisvų šalių abipusis pasitikėjimas. Pagarba žmogui.

7.

Liepos 4-oji... Tai 1944 m. šiurpulinga naktis. Evakuavimosi traukinys iš Vilniaus prekybos stoties nustumta kone iki Rasų kapinių. Patrankų vis arčiau griausmas. Staiga šviesa. Vadinās, sabotažas. Ir lėktuvų užesys. Visi iš vagonų! Kur? Sukritom į tiltams ginti griovi. Tiltas virš Kančinių gt. Iš griovio (bombardavimui pagalbėti šviesų eglutės kabo virš galvų!) pakeliu žvilgsni, matyt visa Aušros Vartų gatvė, ir ja panikoje bėgantis žmonės. Lėktuvai artėja...

Griovy keliolika žmonių. Sauskmai jv. kalbom. Pravirkom iš miego pažadinta dukrelė. Žmona ramina — ji vis tiek verkia ir klykia. Lėktuvai artėja... Ir griovy sugludę bendro likimo žmonės ipuola į isteriją: "ko klykia?" "Nuramink vai-

ka!" "Eikit po velnių iš griovio!" [Gretimais sustojusio traukinio (kariai grįžta atostogų) puskarininkis bėga griovio linkui: "Frau, kur su vaiku, čia..." Žmoną su dukrele kažkur slepia po atsarginių bėgių kupeta. Šoku iš griovio ir kai jau šlaite, krenta bombos. Velnioniška jėga traukia į geležinkelį supančią tvorą. Žemių debesys. Klyksmas. Miršančių šauksmai. Traksteliam tvorą. Bėgam Tizenhauso gt. už mūro. Iš sodų į geležinkelio pylimą praplumpa automatai. Tai lenkai partizanai. Krentam veidu į gatvės grindinį. Vėl bombos. Bandom šliaužti. Namais išiliepsnojo. Mes vėl matom. Vėl automatų ugnis. Vėl bombos. Kai po 1½ valandos praeina pirmoji sovietų lėktuvų puolimo banga, visi šoka išskoli savųjų. Užbėgo į pylimą. Tarp bėgių ištaškytais smegenimis kokių metų mergytė. Mano dukrytės drabužiukai. Klaupiuos. "Kas tau? sužeistas?!" apsigirsta žmonos balsas. "Kur Raminta?" — "Pas mane, miega..." Bėgu balso kryptimi. "O tu?" — "Nieko..." Pasirodo, skeveldra į kelį įsikibo ir, išrovus griovelį, dingo. Kelį besitvarstydama žmona šnibžda: "Užmigo, kai tik iš griovio iššokom... žiūrėk..." Dukrytė miegojo gilų miegą. Degančio namo atšvaitas, sa-kyk, žaidė lyg saulė. Lyg šypseną. Griovy, iš kurio mus žmonės kone jėga išmetė, rasta 11 lavonų...

Lėktuvai! — vėl kažkas sušuko. Balsas dingo dejavimų ir priešmirtinių sauskmų sraute. Bombos. Gaisrai. Bazilijonų gt. Gaisras Geležinkelio gt. Brėško 1944 metų liepos 4-oji... Vidudienį. Lyg tame įspėjime "be penkių 12-ktąją" traukinys sustojo Eitkūnuos, Prūsų žemėje. Tapo ženklas pirmasis tremties žingsnis...

8.

Manding, liepos 4 d. kažkaip įsircžė nebeistrinamai gyvenime ir mintyse. Juk buvo Liepos 4-toji, kai lėktuvas (Hamburg - New York) įskrido į didžiąją ir žmogiškai brangiąją JAV teritoriją. Lėktuvo įgula pasveikino ir, neturėdama ko kito, pasidalino cigaretėmis. Širdy buvo šventa...

9.

Metas baigti. Kaimynas Antanas (Pocevičius) kviečia pasiklausti... II Dainų šventės. Įrašė. Jo archyve, beje, randama ir I Dainų šventė (ir gyvenamosios kolonijos choro, mžk. M. Leškio ir mžk. Br. Jo- nušo vesto ir tebevedamo, dainos). Skubu pasigėrėti, nesgi Dainų šventė — didelė ir nepamirštama akimirka, trimittas ir žibintas tremties naktį.

J. Cicėnas

KELIAS Į PANELES ŠIRDĮ

Frantas mandagini išprašo panele su juo šokti ir pradėdamas sukti šnibžda į ausį: — O, kad aš mokėčiau rasti kelią į tamtos širdelę! — Penelė: — Bet tas kelias neveda per mano kojų pirštus!

SLOAN'S DEPARTMENT STORE
MOKINIŲ DRABUŽIŲ CENTRAS
Pilnas pasirinkimas vyriškų, moteriškų ir vaikams rūbų, duoda visai Jūsų šeimai galimybę gražiai pasipuosti už mažiausias kainas. Kalbam lietuviškai!
7042 SO. WESTERN AVE.
Phone: PProspect 8-9210

LIESER SERVICE
Headquarters for expert repairs
Specializing in front end alignment & wheel balancing, tune-ups & brake work.
6456 So. Cicero Ave.
LU 2-1828 — PO 7-9874.

MC NICOLAS PLBG. CO.
Plumbing Contractors.
Specializing in Remodeling, Hot Water Heaters — Flood Control
Licensed — Bonded — Insured.
All work fully guaranteed.
Residential — Commercial — Institutional.
6900 S. KEDVALE. LU 5-9066.

WONG'S CHOP SUEY
Open daily, Sundays & Holidays
12 — 9 P. M.
Open Mon. 4 A. M. — 9 P. M.
Best food in town.
6004 S. Pulaski Rd.
Phones as you order 735-0260

FREE VERMIN-INSPECTION
Call Terminix
For any kind of vermins.
\$5,000 — indemnification guaranteed price for average home \$200.
Special low prices for termite — free homes.
BRUCE-TERMINIX CO.
E. B. Person — Representative.
JU 8-0066.
3339 Foster Ave.
Mention this ad.

BOATS AND ACCESSORIES
at the
SURF SHOP JOHNSON
OUTBOARD MOTORS SALES and SERVICE
• Dunphy • Sailing Prams
• Switczeraft • 14' Mariner Sailor
• Mariner • Marine Accessories.
Used Motors — Motor Rental.

THE SURF SHOP
Waukegan Rd.
Glenview — PA 4-5501

A new location to serve you now open!

HAIR STYLES UNLIMITED
• Air conditioned
• The newest equipment.
Call
RODNEY 3-4599
for appointment
CLASSIC BEAUTY COIFFURES
5719 N. Central Ave.

QUALITY REMODELING
Over 40 years experience
• Carpentry • Stairs • Additions
• House raising • Cement work
• Brick work • Tuckpointing
• Storm doors • Jealousie windows.
Free est. F. H. A. Financing
KOZLOWSKI & SONS
VI 7-0322 — GL 5-9408.

Ar Jūs esate pakankamai taupūs?
Kodėl mokėti už automobilį ar draudimą nuo gaisro daugiau negu reikalinga.
Pakvieskite mane ir išsiaiškinsime. Jokių išpareigojimų.
ST 3-4455.

DABAR SKELBIAMAS
PUEENTE'S IŠPARDAVIMAS
Pagrindinė vyrų, moterų ir vaikų krautuve.
Viskas parduodama sumažintomis kainomis.
1821 BLUE ISLAND
Kiasdien 9—6 val.

RATAJK'S PHARMACY
Prescription specialists
Free delivery
Photographic Equipment & Supplies
5269 95th St. Oak Lawn
GARDEN 2-0600

HARVEY
AUTOMATIC TRANSMISSION SHOP
• Automatic Transmission Repair • Engine Overhaul • Valve Refacing • Complete Brake Service.
15307 Broadway Avenue
(153rd at Broadway)
EDison 1-9486 — Harvev, Ill.

SHILTON'S RANCH HOME
Sveikstantiems, reikalingiems ambul. gydymo bei negalintiems vaikščioti (Wheelchair)
Santa Rosa, California, tel. LI 5-0113
HACIENDA CONVALESCENT HOSPITAL
Ambulatorijos ar tunantiems gulėti ligoniams
2000 Castle Road, Sonoma, California, tel. WEBster 8-3141
Naujausi gydymo metodai praktikuojami abiejose vietose.
Dėl smulkesnių informacijų rašykite Dept. 101
Mrs. Adele Shilton, R. N.
P. H. N. Managing Owner

ENJOY SECURE HAPPY FUTURES!
P. B. I. TRAINED
Medical Technicians (12 mo. course)
X-Ray Technicians (6 mo. course)
Comb. Med. Tech. & X-Ray Technicians (15 mo. course)
Girls and men 17 to 39 can qualify for hi-paying positions in medical fields. Resident school. Qualified faculty. Short courses available for Medical, Dental, Assistant-Receptionist. Free Placement. Free. Cat. — state age and year of hi-school graduation. Classes start Feb., June and Oct. ea. year. Get Details Today — No Obligation.
Nationally accredited
PROFESSIONAL BUSINESS INSTITUTE
1402 W. Lake St., Dept. AFN.
Minneapolis, Minn.

MOVING
Apraustas perkraustymas iš įvairių atstumų.
ANTANAS VILIMAS
3415 So. Lithuania Avenue
Tel.: FRontier 6-1882

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Leidimai — Pilna aprauda
ZEMA KAINA
R. ŠERENAS
2047 W. 67th Pl. WAlbrook 5-8063

CHICAGO'S SVARIAUSIAS IR MODERNISKIAUSIAS DARŽAS
BUČODARŽAS
WILLOW WEST INN AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

COSMOS TRAVEL BUREAU
YRA
PIONIERIS IR LABIAUSIAI PATYRIBS TVARKYTI
KELIONES I LIETUVĄ ir į visus kitus
RYTŲ EUROPOS KRAŠTUS
PLANUOJANT KELIONĘ ILGIAU AR TRUMPIAU PABUVOTI su savo
GIMININĖ MIS COSMOS
tuojau gaus jums VIZAS ir patarnaus tvarkant visus kitus smulkius reikalus ir formalumus ir tuo jus sutauptysite.
Cosmos gali padėti atgauti Jūsų gimines iš US5R.
Bet kokią kelionę planuojant — i bet kokį kraštą, susizinkite arba ateikite į
COSMOS TRAVEL BUREAU
45 West 45 Street
New York 36, N. Y., CI 5-7711

PRIETELIAU, GERIAUSIA DOVANA SAVO DRAUGAMS — UŽSAKYTI "NAUJIENAS"
2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JULY 29, 1961

GYDYTOJAS...
(Tęsinys iš 6-to pusl.)

keisti gyvenamąją vietą. Dabar sūnus nei pradineje mokykloje, nei vėliau aukštesnėje (high school) nebeturėjo nė vieno lietuviu draugo; aplinkoje — nė vienos lietuviškos šeimos. Lietuviškas žodis buvo girdimas tik savo namuose. O vis dėlto į universitetą sūnus išėjo, iš namų išsinešdamas gerą lietuvių kalbą, be jokių sveitimo akcento priemašų, ir tuo pačiu įsisavindamas anglų kalbą be sveitimo tai kalbai akcento. Nebuvo lengva to pasiekti. Pavyzdžiui, neįsileidau į savo namus televizijos. Manau, kad televizijos malonumai nėra tiek verti, kad už juos būtų galima patenkoti savo vaikų gerą lietuvišką kalbą ar lietuviškų knygų skaitymą. Esant namuose televizijai, vaikai ir po mokyklos, palikę amerikiečių draugus, ir savo šeimoje neatsipalaiduoja nuo anglų kalbos ir praranda laiką lietuviškoms knygoms skaityti.

Toms oportunistinėms šeimoms, kurios teisinasi, kad esą negalima išsaugoti vaikų gryną, be akcento lietuvių kalbą, štai pavyzdys — tikras atsitikimas iš kasdieninio gyvenimo.

Mano pusseserė, ūkininkė, naujoji ateivė, su savo vyrų Kanadoje nusipirkto tabako ūkį. Darbams pasisamdė metinį darbininką, ukrainietį. Mano pusseserė tam ukrainiečiui, kuris iki tol nebuvo girdėjęs lietuvių kalbos, pasakė, kad ji namie su visais kalbanti tik lietuviškai, todėl ir jis, tasai ukrainietis, turįs įsiklausyti ir pramokti lietuviškai. Kai po metų nuvykau savo pusseserės aplankyti, buvau tikrai nustebintas: tasai ukrainietis gana laisvai kalbėjo lietuviškai, žodžius tardamas lietuvišku akcentu. Tai pavyzdys, kaip šeimoje apginama gimtoji kalba.

Gydytojas yra kvalifikuotas profesionalas inteligentus, esan tis nuolatiniame kontakte su aplinka, su visuomene. Jo paties ir jo šeimos įtakos tai aplinkai negalima neigti. Ar toji įtaka aplinkai bus teigiama, ar neigiama, priklausys nuo gydytojo ir jo šeimos idėjinių atsparumo. Tautinis oportunizmas kalbos, tradicijų, lietuviškos spaudos, lietuviškų organizacijų atžvilgiu lietuviškai šeimai — karstas. Tikėtai kietas idėjinis stuburkaulis gali išsaugoti šeimoje lietuvišką sielą ir lietuviškas dvasines vertybes. Klausimas platus, ir neišnagrinėsi jo per 15 minučių. Paliestosios mintys ir paminėtieji keli pavyzdžiai tik stimulus gilesniam ir platesniam svarstymui.

Retenybė Muzikams, Dainininkams, Chorams
"Naujienose" yra keli egzemplioriai Miko Petrausko 6 veiksmų operos
EGLĖ - ŽALČIŲ KARALIENĖ
240 didelių 9½ x 12¼ colių puslapių gaidų.
Muzika ir žodžiai parašyti paties Miko Petrausko. Opera 1910 metais parašyta Chicagoje, Gabijos ji 1924 metais išleista Bostone. Mokiniai, mokytojai, chorų vedėjai, dainininkai ir muzika susidomėję asmenys šiandien šią operą gali gauti "Naujienose" už \$5.00. Jeigu kas nori knygą gauti paštu, tai prie nurodytos sumos turi dar pridėti 50 centų įpakavimui ir persiuntimui. Pinigus prašome pasiųsti tokiu adresu:
NAUJIENOS, 1739 S. HALSTED ST., CHICAGO 8, ILLINOIS
EGLE — ŽALČIŲ KARALIENE TINKA DOVANOMS

Now at GLASER'S

Quick way to modernize your kitchen
1961 WOODLAND
from **O'Keefe & Merritt**
Only O'Keefe & Merritt gives you these outstanding features:
★ Cabinetmaker beauty for that "Built-in" look
★ Smart contemporary styling with grained wood control panel
★ Crystal-clear, non-breakable shelf increases serving and work surface, folds down to serve as spatter shield
★ Exclusive one-piece lift top for greater beauty, easier cleaning
★ Panomatic Burner with exclusive Star Jet design makes any pan automatic
★ Exclusive Power Grilleator Broiler gives exact broiling level at a touch
★ Automatic Triple Rotisserie, perfect for roasts, fowl, shish kebab
See the WOODLAND GROUP...
Finest gas ranges yet... from the finest range manufacturer: O'Keefe & Merritt
GLASER'S FURNITURE & APPLIANCE CO.
5115-5123 So. Kedzie Ave. **P**rospect 6-1790
OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS
7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JULY 29, 1961

GYDYTOJAS...

(Atkelta iš 4-to psl.)
goti nuo besiveržiančių į ją sve-

Su širdgėla stėbime senųjų
ateivių jaunimą, kuris nebevar-

Pamokantis buvo mano paties
šeimoje išgyvenimas. Savo sūnų

į Albertą. Motina sūnų Mindau-
ga išmokė lietuviškų poterių,

Belankant vaikui tą "lietuvišką"
mokyklą, greit iškilo kieta valia,

Belankant vaikui tą "lietuvišką"
mokyklą, greit iškilo kieta valia,

Tai buvo paskutinis mano
ispėjimas sūnui, nes daugiau

(Tęsinys 7-tam psl.)

MICHAİL ZOŠCENKO

SATYRINĖS NOVELĖS

Iš rusų kalbos vertė Jonas Valaitis

ARTIMO RANKA

O aš, pavyzdžiui, draugai, nuoširdžiai tikiu, kad po trijų
šimtų metų nesisveikins ranką paduodami.

— A, — sakys, — pagarbėlė!
Bet jei epocha bent kiek įsigilins į inteligentiškąją pusę,

— Bet, gal, ir nieko nesakys. O naudosis praeities pavyzdžiais
— ranką kilnos, kaip Romos patricijai, arba toli nesiekiant,

— Bet tikrai, vienu žodžiu rankos negraibstys. Ir iš tiesų, ši-
tai netikęs, antisaniitarinis paprotys!

Be kita ko aš pergyvenau tikrųjų tikriausią laimę ir dargi
siaubą, susietą su šiuo simpatingu papročiu — kratyti ranką.

O buvo štai bene devynioliktais metais. Ir buvau aš tada
baisiai jaunas, kvailas ir drąsus. Ir kovojau visuose frontuo-

Ir štai atsimenu — puikus rytas. Vasario pabaiga. Leng-
vas, taip sakant, pavasario dvelkimas. Sniegas purus. Pulko

— Tada aš beldžiu į langą.

Sargybinis patraukia pečiais bet praleidžia. Ir štai į kam-
barį įėjo žmogus. Buvo jisai labai blogai apsilvilkęs. Ir jojo

— Sveikas, pilieti. Sėskitės. Pasakokit.
Žmogus su kaklaskare baisiai išsigando, trukteltėjo petį,

— Nėgi, — aš pasakiau, — ko jums reikėtų?
— Taip, kad, — prašneko jis skubėdamas, — frontas, sau-

— Aš neaiškiai prisimenu, kas toliau įvyko. Aš tikrai atsimenu,
kad raupsuotasis atskleidinėjo savo kaklo skarą ir rodė

Pasirodo, limpa lengvai. Negana to. Prilipusi liga pasireišk-
kia ne iš karto. Jinai galėjo pasireikšti po dviejų, trijų metų.

Dabar terminas praėjo. Rankos švarios. Gaila tokias ran-
kas tiesti savo artimiesiems!

GARSINKITĖS NAUJIEŅOSE

6 — NAUJIEŅOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JULY 29, 1961

J. KRIKŠČIŪNAS...

(Atkelta iš 1-mo psl.)

gulis ir Jackus nebūdavo smar-
kūs šokėjai, tačiau Jurgis iš-

Kartą buvome kažkokiaime susirinkime. Susirinkimas už-
sitęsė. Buvo 11 val. nakties. Ilgas distancijas tramvajumi

— Turiu drauge Janiną lig pat durų palydėti — įtikinan-
čiai kalbėjo jis. — Tokią vė-lybą

Jo gera širdis, jo jautrumas pasireiškė dar ir šiuo pavyz-
džiui. Buvo jau prasidėjęs ka-
ras, šias eilutes rašanti, viską

— Bravo, Janina — apsi-
džiaugė Jurgutis. — Aš taip ir
maniau, kad nebūsi, kaip "Faus-
to" Margarita...

J. Krikščionas mėgdavo lan-
kyti viešas paskaitas, teatrą,

Būdami Petrapilyje, kartą sugalvojome nuvažiuoti į Suo-
miją — juk čia pat netoli... Bū-
tų gėda nepamatyti panosėje

— Neapsirykite! — rimtai
įspėjo Jurgutis. Labai pavojin-
ga sveikatai ir negražu.

— Bet mes nebeklausėme Jur-
gučio. Privalgėme nemazai...
paskui ėjome į miestą.

nepaprastą suomių moraliską
taurumą.

— Na, neverta, — kiti nepa-
tarė.

— Neklausyk, Janina, — įsi-
maišė Jurgutis. — Aš uždedu
ant tavo čemodano dar suo-
mišką pinigą. Taip pat rizikuo-
ju. Visi nutilo. Jurgutis buvo

— Jūs vistiek turite paimti
anąjį, nes su juo Jūs labai dai-
liai atrodote.

— Tai jūs man atiduosite,
kada turėsite... nesvarbu. Im-
kite ir nešiokite! Pakvitavimo

— Bravo, Janina — apsi-
džiaugė Jurgutis. — Aš taip ir
maniau, kad nebūsi, kaip "Faus-
to" Margarita...

J. Krikščionas mėgdavo lan-
kyti viešas paskaitas, teatrą,

Būdami Petrapilyje, kartą sugalvojome nuvažiuoti į Suo-
miją — juk čia pat netoli... Bū-
tų gėda nepamatyti panosėje

— Neapsirykite! — rimtai
įspėjo Jurgutis. Labai pavojin-
ga sveikatai ir negražu.

— Bet mes nebeklausėme Jur-
gučio. Privalgėme nemazai...
paskui ėjome į miestą.

Adomas P. Jasas
HAMLETISKIEJI DIPLOMATAI

Skuba metal,
laukia kalbūs diplomatai,
kol idėjos
orchidėjos
ima vysti —
lieka tik žmogaus kvaailystė.

Siandien būtų per anksti,
o rytoj — jau per vėlai,
kur jau vakar prarasti
ir idėjos ir ginklai...

Plaukia metal,
plaukia kalbūs diplomatai,
o žiūrėk — laive piratai, —
ir idėjos
orchidėjos
ima vysti —
lieka tik žmogaus kvaailystė.

draugų tarpe gražiausių atsi-
minimų. Jis buvo draugiškas,
garbingas, principų žmogus,

Tebūnie mielajam mūsų
draugui lengva išsėtis svetim-
oje žemėje!

— Kai prieš trejetą mėnesių
pas tamstą automobilį pirkau,

— Klausau, tamsta, kuo tad
galai patarnauti?

— Man reikia naujo žandi-
kaulio, abiejų blauzdikalių ir
vienos šlaunies, o mano žmonai

CENTRAL PARCEL SERVICE
dabar turi skyrių
2618 WEST 63rd STREET
(Talman Ave. kampas)
Tel.: WA 5-2466
Atvykite ir pasitarkite su administratorium
BALIU VITKUM.
Darbo valandos: nuo pirmadienio iki penktadie-
nio 11:00—7:00; šeštadieniais 9:00—5:00.
PATOGI VIETA AUTOMOBILIAMS.
Pagrindinis ofisas:
220 SOUTH STATE STREET
Tel.: WA 2-9354
Darbo valandos: nuo pirmadienio iki penktadie-
nio 9:00—5:00; šeštadieniais 9:00—3:00.
Vienodai puikus patarnavimas abiejuose ofisuose
siunčiant siuntinius į Lietuvą.

AR TURITE SUGEDUSĮ LAIKRODĮ?
Mes jį Jums pataisysime tik už \$5.00, jei atnešite šį skelbimą.
GREITAS DARBAS
A t l i e k a m e :
• valymą • tepimą alyva
• spyruoklių įdėjimą • reguliavimą
Duodame garantiją vieneriems metams.
Chronografus ir automatinius laikrodžius taip pat taisome.
FAMOUS BRANDS JEWELERS — IMPERIAL JEWELERS
4847 W. 14 St. — Cicero 50, Ill.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU
APIE SAVO NAMO
INSULIACIJOS PROBLEMAS.
Dabar yra lai-
kas tinkamai
įrengti savo
namą vasarai
ir žiemai.
Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies
stako lentų ir namams materialų.
CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI
3 — NAUJIEŅOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JULY 29, 1961

NAUMĖ LIONAITĖ
MIELI LIETUVIAI!
Mes, trys Lietuvos dukros — aš, Naumė ir mano draugės Augė ir
Skardė — senai ir ilgai gyvenę, bet nepasene, buvę išvietintos, ilgai ir
plačiai klajoję, pastangomis Nado Rastenio, pasiekėme lietuviškąją Čikagą
ir viešime "Naujiėnose".
Mes norime atvykti į jūsų namučius ir papasakoti jums savo šurpu-
lingus pergyvenimus senovės tremtyje. Iš mūsų sužinosite apie taisy-
kais esantį Bangpūčio dvarą Baltijos duone, malonią Ravinę, gerusius Ar-
dajus, mūsų gimtinę — Žvirynę, tų laikų Lietuvą ir didingas "Trijų Ro-
zių Švenfės" apėigas.
Mūsų kelionė į Jūsų namučius, buvusi \$5.00, dabar tik \$3.00. Prisiur-
dami ar sumokėdami "Naujiėnos", 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.,
leisite mums atvykti ir viešėti pas jus.
Iki mielo pasimatymo,
NAUMĖ LIONAITĖ.

GYDYTOJAS VISUOMENININKAS

(Ši paskaita buvo skaityta Amerikos Lietuvių Gydytojų Sąjungos suvažiavime New Yorke birželio 24 d.)

Esame vienos tautos vaikai. nedarkydami maskolišku akcentu. Lietuvos jaunimas, ypač mokslivija, sąmoningas, patriotiškas, atsparus okupanto nutautinimo kėsrams. O mes, atsidūrę laisvuose vakaruose tremtiniai, ką galime pasakyti apie save? Ar mūsų jaunimas, beaugas čia, laisvuose vakaruose, nepatyręs nei bado, nei šalčio, niekieno neperspektyvumas, gali savo tautiniu ryžtu lygintis su Sibire išaugusiu lietuvių jaunimu? Ar netenka lietuviško vasaros jaunimo stovyklose desperatiškai kovoti, kad mūsų jaunimas lietuviškai kalbėtų? O kas darosi vadinause lietuviškose mokyklose čionai? Ar ten vaikai kartais nenutuosta, nepamiršta gimtosios kalbos? Paimkime pavyzdžiui naujųjų ateivių šeimą ir pažiūrėkime, kas ten darosi su lietuvių kalba. Ar nerasiame šeimų, kur vaikai jau galvoja angliškai, savo tarpe kalbasi daugiausia angliškai ir kurių lietuviška kalba sudarkyta anglišku akcentu ir anglišku žargonu. Tai ne tik skaudūs, bet tautinė prasme gyvybiniai klausimai, kurie jau aidai, lyg šmėkla, įspėjimu: memento mori! Tai dvasinės, tautinės mirties įspėjimas. Jei carinės okupacijos laikais teko kovoti už mūsų tautos teises, už lietuvišką raštą, už lietuvišką mokyklą, tai šiandien tenka kovoti mums, esantiems išeivijoje, už pačią savo tautinę egzistenciją. Be nuolatinės, planingos kovos, be pasišventimo lietuviybės idėjai tos savo tautinės egzistencijos neapginame ir pamazi išstiprinsime svetimųjų jūroje.

Kaune, Karo Muziejaus sodelyje, ant paminklo poetui Maironiui buvo įrašas: "Be aukų ir be kovos nebuvo Laisvos Lietuvos, nebuvo ir nebūs". Kova tai gyvenimo dėsni. O mums, išeiviams, šis gyvenimo kovos dėsni yra dar kietesnis: mes be aukų ir be kovos už savo tautinę idėją iš viso išnyksime kaip etninė grupė, tuometis patys apiplėsdami savo tautą.

Prieš mūsų didžiąją lietuvišką šeimą, prieš visą mūsų tautą šiandien reiškiasi likiminių klausimas: ar grumtis, kovoti, aukotis kad ir sunkiausioms pareigoms, ar dėl ramesnio, patogesnio ir sotesnio gyvenimo trauktis iš kovos lauko, ramiai ir be vargo riedėti į pakalnę ir išnykti be pėdsako? I šį klausimą atsakymą duoda mūsų tautos kamienas, likęs gyvas Lietuvoje. Tenai nutautimo negirdėti. Kas išėjo gyvas iš baisiųjų Stalino kacetų Sibire, grįžta į tėvynę netekę sveikatos, nepagydomi invalidai, bet nepalauži Lietuvos patriotai. Nesuskaitom tūkstančiai ištremtųjų į Sibirą šeimų, iškentėję Sibire po kelio-lika metų, vėžias atgal į Lietuvą, nors Sibire gyvenimas pasidarė geresnis, lengvesnis nei Lietuvoje. Šitos šeimos Sibiro tremtyje išaugino vaikus, kurie nežino nutautimo, kurie kalbasi lietuviškai, savo kalbos

menė gal dažniau savo akis nukreipia į tai, ką lietuviš gydytojas veikia. Pačios galimybės jau tokios, kad gydytojas, vienas daugiau, kitas mažiau, greita savo profesijos turi jungtis ir į visuomeninį darbą. Nėra atsitiktinis dalykas, kad mūsų tautos laisvės kovų metais kaip tik gydytojų profesija tiek daug yra davusi stiprių asmenybių, nepalaužiamų kovotojų už tautos laisvę ir šviesesnę ateitį. Tik prisiminkime, pavyzdžiui, Basanavičių, Kudirką, Joną ir Roką Šliupus, Grinių, Staigaitį, Pietarį ir daug kitų. Jie per visą savo gyvenimą sunkiai dirbo ir krovė įvairius turtus, tik ne sau, o savo tautai: tai tautinės kultūros ir kovingos dvasios už tautos laisvę ugdymas. Mes galime didžiulius anais mūsų profesijos konfratras. Bet jų pramintas garbingas kelias įpareigoja mus, kad ir mes iš to garbingo kelio neišstotumėm ir kaip jie savo tautai atiduotumėm duoklę.

Gražu, kad lietuvių gydytojais Amerikoje ir Kanadoje susitelkė į vieną lietuvių gydytojų sąjungą. Suvažiuoja į susirinkimus, susitinka, draugystės ryšius atnaukina, sustiprina. Tai malonu ir naudinga. Bet daug gražiau ir daugiau, kai lietuvių gydytojai svarsto mūsų tautos opiusius reikalus ir jau savo darbu, savo aukomis, remia mūsų tautinės kultūros reikalus, remia Lietuvos laisviniu darbu, skatina kovą už tautinės egzistencijos išlaikymą. Remia ir žodžiu ir tūkstantinėmis aukomis, premijomis. Tėnk palinkėti, kad šituo keliu ir toliau būtų einama su vis didėjančiu ryžtu.

Tuo pačiu keliu eina mūsų ir kitos medicinos profesijos šakos. Štai Lietuvos Gailestingųjų Seserų D-ja Čikagoje iki šiol surinko ir atidavė šalpos ir liet. kultūros reikalams apie 4,500 dol., o Lietuvių Gydytojų Sąjunga Čikagoje iki šiol surinko ir tokiems pat tikslams išdalyjo apie 11,000 dol.

Turime puikių amerikoniškų medicinos srities profesinių organizacijų; jų resursai dideli, ir mums, lietuviams gydytojams, lenktyniuoti su tokiomis amerikoniškomis organizacijomis būtų sunku. Bet yra tautinės idėjos reikalas. Čia lietuvių gydytojų sąjungos nepakeis jokia angliška amerikoniška organizacija. Mūsų tautinės problemos, mūsų tautinės organizacijos idėja turi lietuvių gydytojų sąjungoje būti lyg kertinis akmuo. Nė vienas mūsų suvažiavimas neturėtų būti vien tik profesiniams reikalams skirtas, nutylint mūsų tautines problemas. Mūsų susirinkimai, suvažiavimai turi visados būti lietuviški, ne tik iš vardo, bet ir iš turinio, dvasios, tradicijos.

Tauta nėra koks abstraktas; ją sudaro individualios šeimos. Kokios tos šeimos, tokia ir tauta. Tvirta lietuviška šeima yra ir plačia, nekaip kitų profesijų žmonės. Tai leidžia mums geriau savo tautinę bendruomenę pažinti, o ir pati bendruo-

dividualioje šeimoje. Kur šios šaknys pagrauztos, tokios šeimos tautinė egzistencija skirta žūti. Todėl visos pastangos ir priemonės, kad lietuvišbė išliktų, koncentruojasi individualioje šeimoje. Antra vertus, kultūringa lietuviška šeima teigiamai veikia kitas lietuviškas šeimą savo pavyzdžiu.

Lietuvio gydytojo šeima daugiau eksponuota visuomenės akyse ir teigiamu ar neigiamu pavyzdžiu gali dažniau daryti įtaką kitoms šeimoms. Čia pirmame prie sunkiausios problemos: kaip savo šeimą apsaugoti (Tęsinys 6-me pusl.)

Budriko pertekliaus IŠPARDAVIMAS sumažintomis kainomis

Dabar Jums proga išsigyti reikalingus reikmenis stebėtinai žemomis kainomis:

- 2 gabalų svečių kambario setai nuo \$88.00
  - 2 gabalų Kroehler setas, vertės \$400 už \$229.00
  - 3 gabalų miegamasis, -vertės \$198 už \$88.00
  - 4 gabalų miegamasis, vertės \$450 už \$249.00
  - 5 dalių Dinette setai nuo \$37.00
  - 7 dalių valgomasis setas \$149.00
  - 9 x 12 vilnoniai kilimai \$39.00
  - 9 x 12 Linoleum \$4.95
  - Televizijos 17 colių, portable \$89.00
  - 21 colio kabinetinės televizijos \$99.00
  - 21 colio televizijos, radijo ir fonografo kombinacija. \$119.00
- REFRIGERATORIAI, SKALBIAMOS MASINOS, GAZ. PEČIAI, ELEKTR. SIURBLIAI — NUPIGINTI.

Didelis pasirinkimas rankinių laikrodžių, šveicariškos ir amerikoniškos gamybos. Kaina sumažinta. Deimantai ir gintaras už pusę kainos.

BUDRIK FURNITURE

3241 S. Halsted St.
Chicago 8, Ill.
CALumet 5-7237

Atdara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val., sekmadieniais 11-5. Budriko radio programa sekmadieniais iš stoties WHFC, 1450 kil. nuo 2 iki 2:30 val. po pietų.

4 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JULY 29, 1961

CHICAGOS LIETUVIŲ ISTORIJA

(Tąsa)

Antanas Miliuskas

1888 m. gimė Vilkaviškio aps., Gižų vals. ir kaime. Amerikon atvyko 1905 m. ir apsigyveno Baltimorėje, Md. Ten dirbo siuvėjų darbą trejis metus. Iš Baltimorės persikėlė į Chicago ir apsigyveno Northsideje. Chicagoje taip pat buvo siuvėjas. Miliuskas mėgo muziką ir dainas. Jis ištraukė į visuomeninį lietuvių judėjimą. Ištėjo į Lietuvių Socialistų Sąjungą ir į LSS 81 kuopos Vyrų Chorą. Jis buvo vienas pirmųjų dabartinės Chicago Lietuvių Draugijos organizatorių, veikė ir kitose draugijose. 1910 m. susitokė su Genovaite Janutkevičiute, tos pačios kuopos mįraus choro nare. 1915 m. Miliuskai persikėlė į Cicero. Ten jie buvo išgiję viešbutį, vertėsi prekyba, o jis buvo statybininkas. Dar ir šiandien abu remia kultūring lietuvių veiklą.

(Šeštadienio, liepos 22 d., rašinyje įvyko pora nemalonių klaidų. Buvo išspausdinta, kad Antanas Rypkevičius įsteigęs akcinę bendrovę "Viešbutis" Kaune. Ta bendrovė buvo įsteigta ne Kaune, bet Chicagoje. Rypkevičius buvo vienas sumanytojų ir akcinės bendrovės "Viešbutis Kaunas" steigėjas. Čikagiečiai planavo pastatyti viešbutį Kaune, bet jiems neišėjo. Kalbant apie Vincą Rėkų, pasakyta: "1942 m. buvo išrinktas Dariaus-Girėno Paminklui Statyti Komiteto pirmininku". Turėjo būti: "buvo išrinktas sekretorium".)

Jonas Raila

atvažiavęs į Chicago dirbo įvairius darbus, bet pramokęs angliškai gavo motormano darbą gatvėkarių bendrovėje. Jonas tvirtina, kad jis buvęs pirmas lietuvis motormanas toje bendrovėje. Apie keturiasdešimt metų ten dirbo, o vėliau įsigijęs į politinę veiklą ir gavo lengvesnį darbą — buvo Cook County namo sargas.

Raila, būdamas energingas žmogus, priklausė prie kelio-litos lietuviškų klubų bei draugijų. Klubuose ėjo atsakingas organizacines pareigas. Rytinės Žvaigždės Klube buvo izdininkas. Baltosios Žvaigždės Klube taip pat buvo izdininkas. Humboldt Parko Lietuvių Klube buvo sekretorius. Lietuvių Federacijos Klube buvo izdininkas aštuoneris metus, kol klubas likvidavosi. Jis buvo Kunigaikščio Vytauto vardo Draugystės Lietuviškos Paskolinimo ir Budavojimo, dabar besivadinančios Continental Savings & Loan Association, direktorius penkeris metus, o vėliau ilgai darbavosi "Vienybės" Taupymo ir Paskolos Namų Statymo Draugijoj Roselande. Jis buvo šios draugijos direktorius ir izdininkas iki 1936 metų, kai užėjusi krizė likvidavo daugelį taupymo įstaigų.

Jonas Raila gerai eidavo savo pareigas ir nuosirdžiai dirbo įvairiose organizacijose. Jis yra daug pasidarbavęs įvairiems Lietuvos reikalams.

K. Rugis

Jau natvėje veikė kartu su socialistais, buvo įvairių draugijų narys, priklausė prie 269 siuvėjų lietuvių lokalo. Kaip uni-joje, taip ir kitose draugijose mėgo ginčytis įvairiais klausimais. Jeigu daugumas sutikdavo su jo nuomone, tai jis užimdavo priešingą poziciją ir karštai ją gindavo. Draugijose dažnai ir daug ginčydavosi, bet niekad nesupykdavo. Vėliau jis nuo socialistų atsiskyrė ir prisijungė prie sandariečių. Jis vedė, užaugino du sūnu ir dukrą lietuviškoje dvasioje. Palaidetas šv. Kazimiero kapinėse.

Mikas Šileikis

1893 m. spalio 15 d. gimė Zarasų vls., Leminėlio vienkime. Amerikon atvyko 1913 m. Kurį laiką gyveno Leeburg miestelyje, Pa. Padirbėjęs kurį laiką plieno liejyklose, netrukus persikėlė į Bostoną, Mass. Baigęs Begelow High School, Šileikis ištėjo į Bostono Meno mokyklą. 1919 m. atvyko į Chicago ir pradėjo dirbti NAUJENŲ spaustuviėje. Susitaupes kiek pinigų, ištėjo į Chicago Meno Institutą. Gavęs darbo institute, jis pasitraukė iš dirbtuvės ir trejis metus pašventė vien meno studijoms. Vėliau tame pačiame institute gavo dėstytojo darbą. Vasaros semestrais Šileikis lankė YMCA kolegiją.

1925 m. Šileikis baigė Chicago Meno Institutą, du metu dar gilino žinias toje pačioje įstaigoje, o 1925 m. suruoštoj meno parodoje laimėjo pirmąją tapybos premiją. Šileikis skaitomas geriausiu kopų tapytoju visuose Vidurvakariuose. Ke-Hais atvežias anglų spaudoje buvo labai šiltų atsiliepimų apie kopų piešinius. Jis dalyvavo didokame meno parodos skaičiuje, kuriose parduodavo daug savo meno kūrinių. Jis pats labiausiai vykusiais savo tapybos darbais laiko premijuotus "Siuvėją", "Seimininką" ir "Rudenį". Šileikis priklauso kelioms menininkų organizacijoms, Chicago Lietuvių Literatūros Draugijai, Amerikos Lietuvių Istorijos Draugijai ir kitoms organizacijoms. Jis yra NAUJENŲ direktorius. Jau natvėje buvo veiklus socialistų organizacijose, bendradarbiavo spaudoje, rašinėjo meno klausimais, o kartais parašydavo ir eilėraštį.

(Bus daugiau)

SIUNTINIAI I LIETUVĄ ir kitus kraštus

Jūsų pristatyti ir iš Europos (iš katalogu).

Siunčiame akordeonus, gitaras, siuvas masinas ir kt. Viskas žymiai nupigintomis kainomis.

Overseas Cargo Co.
514 W. Pershing Rd. (39th St.)
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: OA 4-9079
Vedėjas P. NEDZINSKAS

JOSEPH McPHEE FUNERAL HOME
Joseph & James McPhee, Directors
Air Conditioned Chapels
Ample Parking Area.
7133 SO. WESTERN AVE.
PR 6-0776.

BEACON RESTAURANT
From a meal to a snack for every member of the family. Specializing BAR-B-Q ribs & chicken. Fish dinners on Fri. Special Sunday Dinners. Open daily till 1:30 A. M. Fri. & Sat. all night.
3207 W. 63rd St. — HE 4-5990.

SOPHIE BARCUS
RADIO ŠEIMOS VALANDOS
Visos programos iš WOPA,
1490 kil. AM. 102-7 FM.

Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10-11 val. ryto. — Šeštadienį ir sekmadienį nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.
VAKARUSKOS: pirmad. 7 v. v. Anglų kalba: nuo antr. iki penkt. 7-7:30 val. vak.

Tel.: HEMlock 4-2413
7159 SO. MAPLEWOOD AVE.
CHICAGO 29. ILL.

MARIO'S INC.
Home of the original SUBMARINE SANDWICH DELICIOUS!
Carry out only. Special discounts to large orders for religious & social groups. Open daily 11-11. Sat. 11 AM — 1 AM, Sun. 2 PM — 11 PM, 7145 So. Western.

DRAUGAS IR BIČIULIS "NAUJENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užtikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar šlapį kę apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nėsimas ištikus, neturėsite jokių nemalonių.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.
222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CEntral 6-5208

Generaliai Agentai tik Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

VACLOVO BIRŽIŠKOS KNYGOS

"Naujienose" galima gauti šias prof. Vaclovo Biržiškos liuanistines knygas:

- 1. Senųjų lietuviškų knygų istorija, I dalis, 208 pusl. \$2.00
kietais viršeliais \$3.00
- 2. Senųjų lietuviškų knygų istorija, II dalis, 226 pusl. \$2.00
kietais viršeliais \$3.00
- 3. Aleksandrynas, senųjų lietuvių rašytojų, rašiusių prieš 1865 m., biografijos, bibliografijos ir biobibliografijos, I tomas, 431 pusl., kieti viršeliai \$7.50
- 4. Praeities pabiro, rinkinys straipsnių iš Lietuvos praeities, 352 pusl., kieti viršeliai \$6.50

Čia suminėtas knygas pasiusime paštu, jei nurodytas pinigų sumas čekiu ar Money Orderiu pasiusite tokiu adresu:

"NAUJENOS", 1739 So. HALSTED STREET
CHICAGO 8, ILLINOIS, USA.

5 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JULY 29, 1961